

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. II. cap. 27. de numero

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Baptismo. Unde nihil est ad propositum, ubicunque inveni Augustinum loqui de charactere. Vide lector optime & judica, an Vasquez de Scoto rectè scripserit, ad alia eum Augustini testimonia de charactere respectum habuisse, quàm quæ ad ejus confirmationem hodiè laudari solent?

CAPUT VIGESIMUM & SEPTIMUM,

De

Numero Sacramentorum.

Non attentis hic iis in specie testimoniis, quæ Bellarminus ad demonstrationem quinque Sacramentorum, ab Evangelicis nondum hætenus receptorum, neque recipiendorum, sicut ex aliis Patribus, ita ex Augustino etiam adduxit, quia in posterum iterato sub examen singulari tractatione recurrent; hinc in antecessum illo tantum ex antecedentibus observato, Augustinum ut & cæteros Ecclesiæ Doctores plerosque, vocabulo Sacramenti in sensu ampliori usos esse, quod supra ex *Chemitio* pluribus ostensum fuit exemplis, & ipse Bellarminus agnoscere debuit, ubi, nescio, contra quem, operose demonstravit, Lotionem pedum non esse Sacramentum, ingenuè falsus, multa à veteribus, præter illa septem, quæ Papæ numerant, dici Sacramenta, & Augustinum in specie signum crucis vocare Sacramentum, eas item ceremonias, quæ ante Baptismum fiunt, dicere Sacramenta, Panem quoque benedictum, qui olim Catechumenis dabatur, adpellasse Sacramentum; Id ante omnia in primis est notandum, quod Bellarminus ad numerum Sacramentorum septenarium ex orthodoxâ antiquitate in terminis demonstrandum, neque Concilii alicujus antiquioris decreto, neque ullius antiqui patris, adeoque nec Augustini testimonio, per integra duodecim secula usus sit vel uti potuerit, solo ex his *Lombardo*, ex illis autem Conciliis *Florentino* & *Tridentino* contentus, eomet ipso novitatem hujus numeri Sacramentalis agnoscens. Et cum pro numero binario, pro quo tamen non tanquam pro Aris pugnant & foris Evangelici, contra septenarium anathemate Tridentino munitum, & scripturæ & Ecclesiæ Doctorum, interque eos Augustini autoritate pugnetur, neque ibi satis officio facere potuit, quo minus ex hac etiam parte Augustinus Veritatis Evangelicæ testis audiret. Scripturæ testimonium, quod pro Sacramentorum binario ex Augustini sententiâ quasi affirmativam urgeri scribit Bellarminus, exhibet *Sanguinis & Aquæ ex latere Christi in cruce mortui fluxum*, quem præter alios Patres Augustinus etiam de Eucharistiâ & Baptismo intellexit. Bellarminus duo indicat loca, in quorum uno sequentia leguntur: *Dormit Adam, ut fiat Eva; moritur Christus, ut fiat Ecclesia. Dormienti Adæ sit Eva de latere mortui Christi latus lanceâ percutitur, ut profluentia Sacramenta, quibus formetur Ecclesia.* In altero autem hæc: *Ascendat sponsus noster thalami sui lectum, dormiat moriendo, ejus aperiat latus, & Ecclesia Virgo prodeat, ut quomodo Eva ex latere Adami dormientis facta est, ita & Ecclesia formetur ex latere Christi in cruce pendens. Percussum est enim latus ejus, ut Evangelium loquitur, & statim manavit sanguis & aqua, quæ sunt gemina Ecclesiæ Sacramenta. Aqua, in quâ sponsa est purificata; Sanguis, ex quo invenitur esse dotata.* Non ausus est Bellarminus horum Augustini testimoniorum adscribere tenorem, utpotè nimis expressum & clarum, quem nullo obscurare potuisset responso. Multò minus alia ejus plura de hoc fluxu testimonia ausus est citare, ne nimis constantiter ita sensisse videri potuerit augustus Pater, qui alibi etiam id confirmavit, eundem ferè in modum scribens: *Adam, qui erat forma futuri, præbuit nobis magnum Sacramenti indicium, imò Deus in illo præbuit. Nam & dormiens meruit accipere uxorem, & de costâ ejus facta est ei uxor; quomòdò de Christo dormiente in cruce futura erat ecclesia de latere ejus, de latere scilicet dormientis, quia & de latere in cruce pendens lanceâ percusso Sacramenta Ecclesiæ profluxerunt.* Iterum alibi, Arcam Noahi tanquam Christi & Ecclesiæ figuram explicans, hæc habet: *Quod ostium Arca in latere accepit, profecto illud est vulnus, quando latus crucifixi lanceâ perforatum est; hæc quippe ad illum venientes ingrediuntur, quia inde Sacramenta manarunt, quibus credentes imitantur.* Bellarminus nihil aliud respondere potuit, nisi ut concederet, non malè ita exponi posse hunc Johannis locum, atque ita exponere Græcos ferè omnes; non tamen ea propter cætera excludi Sacramenta, solum enim duo hæc esse posita, quia sint magis communia & magis principalia & ex illis posse idem fieri de cæteris judicium. Præterea, non esse necessarium, illam sequi expositionem, alios enim æque magno expositores, *Cyrillum* videlicet Hierosolymitanum & Hieronymum intelligere per sanguinem & aquam significata esse duo Baptismata, unum in sanguine, id est, *Martyrum*, aliud in Aquâ; *Ambrosium* verò, *Leonem Magnum*, ipsum quoque Augustinum

Joh. 19i

Tract 9. in Joh.

lib. 2. de Symb. ad Catech. cap. 6.

Tract. 15. in Joh.

lib. 15. de Civit. Dei cap. 26.

stinum ac Bedam, intelligere per sanguinem, redemptionis pretium, per Aquam vero Baptismum, & videri hanc maximè literalem expositionem, ut nimirum intelligamus, ex Christi latere Baptismum fluxisse, qui omnem vim suam ex Christi sanguine habet. Atqui, cæteris omnibus sepositis, quæ ad ipsius Johanni textus illustrationem pertinent, Augustinus in ejus sensu exponendo sibi met ipso non est cõtrarius, neque diversas super eo habet sententias, multò minus contrarias, cum quæ de redemptionis pretio habet, quod per sanguinem vult intellectum, Sacramentum eucharistiæ non excludant, sed potius includant, id tanquam medium hujus pretii applicativum & confirmativum non obscurè subintelligens, id quod *Johannes Ferus* in suis ad hunc locum Adnotationibus, utut Augustino non laudato, egregiè ostendit, scribens: *Hic effluxus & miraculose contigit, & magnum præfiguravit Mysterium. Sanguine enim redimimur, Aquâ autem abluimur. Tam redemptione igitur, quàm ablutionem nobis attinet mors Christi. Observandum autem, quod nec solus sanguis, nec sola exivit aqua, nihil enim possit aqua sine sanguine, nec quidquâ prodesset, nos esse redemptos, si permaneremus, quales prius eramus, & non etiam ablueremur. Vt ergo esset, unde à peccatis lavar emur, aqua, quæ corporales tantum abluit sordes sanguini, qui pretium nostræ redemptionis est, sociata, ex ejus societate virtutem sumit, ut ad abluendas invisibiles peccatorum sordes digna sit cooperari Sancto Spiritui. Sanguis igitur & aqua, duo certissima fides nostra & Ecclesiæ Sacramenta sunt, nempe Missa & Baptismus. Sanguis effusus est in remissionem peccatorum, & Baptismus est institutus in remissionem peccatorum. Tam magna salus ex hoc vulnere Domini nobis profluxit, per hæc enim duo Ecclesiæ est edificata. Nam per Aquam regeneramur, sanguine nutrimur.* Hæc *Ferus* verè ad mentem Augustini, cujus in super Verba, ad quæ *Bellarminus* respexit, quasi aliam in eis sententiam à priori diversam, de

Tract. 120.
in Joh.
cõf. Ennar.
in Plal. 40.

libent: *Vigilanti verbo Evangelista usus est, ut non diceret, latus ejus percussit, aut vulneravit, aut aliud quid, sed aperuit, ut illic quodammodo vita ostium panderetur, unde Sacramenta Ecclesiæ manaverunt, sine quibus ad vitam, quæ vera est vita, non intratur. Ille sanguis in remissionem fusus est peccatorum, aqua illa salutare temperat poculum, hæc & lavacrum præstat & potum. Hoc prænuuntiabat, quod Noah in latere Arce ostium facere iussus est, quâ intrarent animalia, quæ non erant Diluvio peritura, quibus præfigurabatur Ecclesiæ. Propter hoc prima mulier facta est de latere Viri dormientis, & appellata est vitamater quæ vivorum, magnum quippè significavit bonum ante magni prævaricationis malum. In habitaculo jacentis & dormientis hic secundus Adam inclinatio capite in cruce dormivit ut inde es formaretur conjux, quod de latere dormientis effluxit. Ethæc de scripturæ testimonio pro Sacramentorum binario ex Augustini sententia, in quam si ulterius inquiramus, sicut supra ex Chementio prolixè est ostensum, quam variè Augustinus & quam latè significatione Sacramenti vocabulo usus sit, ita hic omninò ex eodem repeti debet, Augustinum plura quidem numerare Sacramenta, ut tamen primo, illustri, præcipuo, peculiari & distincto posuerit loco Baptismum & eucharistiam, duobus testimoniis sequentibus id satis apertè significantibus, ex quibus primum hoc est: *Panem pro multis, eaque factu facilissimam, & intellectu augustissimam, & observatione castissimam ipse Dominus & Apostolica tradidit Disciplina, sicuti est Baptismi Sacramentum & celebratio corporis & sanguinis Domini. Alterum: Dominus noster IESVS Christus in Evangelio Sacramentis numero paucissimis, observatione facilissimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit, sicuti est Baptismus Trinitatis nomine consecratus, Communicatio corporis & sanguinis ipsius, & si quid aliud in scripturis Canonicis commendatur.* *Bellarminus* quidem ad duo hæc testimonia responderet, Augustinum in illis non dicere, duo tantum esse Sacramenta, sed duo tantum ponere exempli loco, particulam sicut enim apertè id indicare, quin & simul plura, quam hæc duo esse, aliis insuper accedentibus locis parallelis, iis præsertim, ubi aliorum quoque Sacramentorum, quàm duorum tantum materiam nominantur. Sed nihil hæc obstant, quò minus fixum maneat, Augustino hæc duo Sacramenta, utpotè non semel copulata, acin specie præ aliis, quæ latiori sensu ita dicebantur, insigniter commendata, pro præcipuis fuisse habita. Et quæ ante cætera hoc elogium mereantur. Certè si illo jam tempore numerus obtinuisset septenarius, aut si ea, quæ hinc inde Sacramenta dixit, omnia agnovisset esse Sacramenta propriè sic dicta, non potuisset dicere *numero paucissima, vel promultis parca*, quæ credere faciunt, Augustinum cætera, quæ hic & ibi in scriptis ejus occurrunt, non tam pro Sacramentis, quàm pro Sacramentalibus ceremoniis habuisse. Et dum *Bellarminus* neque ex Augustino, neque ex alio Ecclesiæ Doctore ante & post Augustinum usque ad *Lombardum*, duodecimi demum seculi Authorem hujus numeri expressum definitionem potuit ostendere, ipse etiam *Lombardus**

Lib. 3. de
Doctr.
Christi.
cap. 9.

Epist. 118.
ad Jan.

barus

bardus nullius ante se scriptoris Ecclesiastici auctoritatem ad hujus numeri cettitudinem potuit laudare, novitas ejus merito Evangelicis & suscepta, & eò magis quidem, quo majori impetu eum Tridentini Patres Ecclesiæ, contra antiquam consuetudinem, & quod antehac per se sequi mille Annos nulla synodus unquam fuit ausa, sub anathematis fulmine obruserunt, non tamen apud omnes id, quod voluerunt, obtinentes, Evangelicis adhuc per DEI gratiam in pristina libertate stantibus, inque eorum Sacramentorum usu, quæ citra omne dubium agnoscunt Authorem & Institutorem Christum, omnino contentis.

CAPUT TRIGESIMUM & SECUNDUM,

De

Ceremoniis Sacramentorum.

Agnoscit Bellarminus, fateri Evangelicos, necessarias esse aliquas ad Sacramentorum administrationem ceremonias, præter eas quibus essentia Sacramentorum continetur; eas autem ceremonias esse adhibendas, quæ in scripturâ habent vel mandatum, vel exemplum, videlicet pro imitatione commendatum; quin & posse Ecclesiam de iis, quæ habentur in scripturis, certum ordinem & modum aliquem statuere, quo nimirum observandæ sint, ne oriatur confusio. Etsi autem insufficientes hæc videri possit enumeratio partium sententiæ Evangelicorum de Sacramentorum ceremoniis, grata tamen est hæc adversarii confessio, ne videlicet omnes videamur contemnere ceremonias in Ecclesia olim usitatas, quibus mediam servare viam in hæc etiam quæstione videtur tutissimum, ex unâ nimirum parte fugientibus eorum austeritatem, qui omnes omnino Ceremonias contemnunt, in defectu peccantes; ex alterâ autem è contrario eorum nimiam facilitatem, qui omnes admittendas censent, sub certâ quâdam Divini cultus specie commendatas, in excessu peccantes. Quamvis etiam existimet Bellarminus, injuriam fieri Doctoribus Papæis, dum multa in ceremoniis eorum ab Evangelicis dicit reprehendi, quæ mendaciâ tantum sint, non dogmata; ex subjectis tamen ab eo diversis sex propositionibus, quibus Ecclesiæ Romanensis doctrinam complexus est, adparet, multum eos hic etiam ab orthodoxæ antiquitatis sententiâ discessisse, in primis quod Augustini auctoritatem attinet, quæ hic quam maximè ex instituti ratione attenditur. Nam quod aliquas ex ceremoniis Sacramentalibus *vim habere spiritualem* scribit, quod etiam insuper statuit, *posse Ecclesiam novas instituere ceremonias, non quidem ad impium justificandum, sed tamen ad alios effectus spirituales; & quod instituta ab Ecclesiâ ceremonie non possint omitti sine peccato, imò quod ceremonie non sint res indifferentes, sed utiles, meritorie, & pars quædam cultus divini*, præter quia & contra sensum & mentem antiquorum Ecclesiæ Doctorum, adeoque & Augustini dicuntur & defenduntur, occurrunt quidem hic & ibi in dictarum Bellarmini propositionum explicatione aliqua veterum, & hinc etiam Augustini testimonia, quæ tamen, dum de hujus & illius in specie Sacramenti ceremoniis agunt, commodiùs ad speciale eorum examen reservantur. Nunc illud solum Augustini testimonium restat vindicandum, quod eam continet querelam, quâ suo jam tempore aliquos Ecclesiam multitudine ceremoniarum onerasse scripsit, ut tolerabilior ei visa fuerit Judæorum conditio; id enim Bellarminus eripere conatur Evangelicis, observans, *Augustinum loqui de ceremoniis, quas privati homines & Muliercule imprimis sibi met ipsis impositæ sint*. Ut quid de ipso Augustini testimonio & Bellarmini responso sit habendum, lectori constat, ex laudatâ & antecedente ejus Epistolâ quædam repeti debent multum profutura. In priori quidem interrogatus à Januario sanctus Pater de ceremoniâ quâdam Sacramentali Eucharisticâ postquam ipsos ritus Sacramentales novæ legis tanquam extra omne dubium idèò, quia ab ipso met Christo præscriptos commendavit observandos, verbis ad præcedentem Controversiam laudatis & contra Bellarminum vindicatis, duplex adhuc ceremoniarum Ecclesiasticarum genus descripsit, inque sequentes duas divisit classes; *illa quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesiâ auctoritas saluberrima, commendata atque statuta retineri, sicut, quod Domini Passio, & resurrectio & Adcensio in cælum, & Adventus de cælo Spiritus Sancti, anniversariâ solennitate celebrantur, & si quid aliud tale occurrit, quod servatur ab universa, quacunque se diffundit, Ecclesiâ.* Alia verò, quæ per loca terrarum regioneq; variantur, sicut est, quod alii jejunt Sabbatho, alii verò non; alii quotidie communicant corpori & sanguini Dominico, alii certis accipiunt diebus; alibi nullus intermittitur dies, quo non offeratur, alibi Sabbatho tantum & Dominico, alibi tantum Dominico, & si quid aliud

Epist. 119.
cap. 19.

Q 9 2

aliud